

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑ
ΜΕΤΑ ΤΟΝ
ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ 1922

Μετά την βαριά **ήττα** στον πόλεμο της Μικράς Ασίας ξέσπασε κίνημα τον Σεπτέμβριο του 1922 στις μονάδες του **ελληνικού στρατού** που επέστρεφαν από την Μικρά Ασία και βρισκόταν στην Μυτιλήνη και την Χίο.

Οι αξιωματικοί που ήταν επικεφαλής ήταν

- ο συνταγματάρχης **Νικόλαος Πλαστήρας**
- ο συνταγματάρχης **Στυλιανός Γονατάς**

Νικόλαος Πλαστήρας
(1883 – 1953)

Πρόεδρος της Επαναστατικής
Επιτροπής, 1922

Πρωθυπουργός της Ελλάδας
1945
1950 – 1952

Πίνακας του Γεώργιου Προκοπίου,
1921

Πηγή εικόνας:
https://en.wikipedia.org/wiki/Nikolaos_Plastiras

Στυλιανός Γονατάς
(1876 – 1966)

Πρωθυπουργός της Ελλάδας
1922 – 1924

Φωτογραφία του 1922

ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ

Όσοι συμμετείχαν στο κίνημα του 1922 αξίωναν

- 1 την παραίτηση του βασιλιά Κωνσταντίνου
- 2 την διάλυση της Βουλής
- 3 τον σχηματισμό κυβέρνησης που θα είχε την εμπιστοσύνη της **Αντάντ**
- 4 την ενίσχυση του στρατού στην Ανατολική Θράκη για μην υπάρξουν άλλες εδαφικές απώλειες

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Από την Μυτιλήνη και την Χίο ξεκίνησαν στις 12 Σεπτεμβρίου περίπου 12.000 αξιωματικοί και στρατιώτες με προορισμό την **Αθήνα** και αποβιβάστηκαν στο Λαύριο.

Ο **βασιλιάς Κωνσταντίνος**, γνωρίζοντας ότι δεν μπορούσε να αντισταθεί, **εγκατέλειψε** την χώρα αφήνοντας στη θέση του τον διάδοχο του θρόνου Γεώργιο Β΄.

Γονατάς (δεξιά), Πλαστήρας (κέντρο) και Πρωτοσύγκελος (αριστερά) κατά την είσοδό τους στην Αθήνα

Πηγή εικόνας: https://en.wikipedia.org/wiki/11_September_1922_Revolution

Η ηγεσία της επανάστασης: Γονατάς (κέντρο), Πλαστήρας (δεξιά) και ο πολιτικός σύμβουλος της επανάστασης Γεώργιος Παπανδρέου ο πρεσβύτερος (αριστερά), κατά τη διάρκεια επίσκεψης στη γενέτειρα του Αθανασίου Διάκου, Μουσούνισα

Πηγή εικόνας: https://en.wikipedia.org/wiki/11_September_1922_Revolution

Πλαστήρας, Γονατάς και Σακελλαρόπουλος μπροστά στη Μητρόπολη της Αθήνας

Πηγή εικόνας: https://el.wikipedia.org/wiki/Κίνημα_της_11ης_Σεπτεμβρίου_1922

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΤΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Με την έλευση του στρατού στην Αθήνα εγκαταστάθηκε επαναστατική κυβέρνηση. Στην πράξη την εξουσία είχε η επαναστατική επιτροπή μέχρι να αναλάβει την πρωθυπουργία της χώρας ο **Στυλιανός Γονατάς**.

Η διεθνής εκπροσώπηση της Ελλάδας ανατέθηκε από τους αξιωματικούς στον **Ελευθέριο Βενιζέλο**.

Η ΑΝΑΚΩΧΗ ΤΩΝ ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ

Μετά την **ήττα** στην Μικρά Ασία φαινόταν πολύ δύσκολο για την **Ελλάδα** να μπορέσει να κρατήσει την **Ανατολική Θράκη**.

Η επαναστατική κυβέρνηση αναδιοργάνωσε τον στρατό στη Θράκη γρήγορα, όμως οι **απειλές** ενός νέου **πολέμου** από τον **Μουσταφά Κεμάλ** και οι αφόρητες πιέσεις της **Μεγάλης Βρετανίας** ανάγκασαν την **Ελλάδα** να δεχτεί την ανακωχή των Μουδανιών.

Η ΑΝΑΚΩΧΗ ΤΩΝ ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ

Η ανακωχή των Μουδανιών προέβλεπε:

- 1 την ενσωμάτωση της Ανατολικής Θράκης στο τουρκικό κράτος
- 2 την επιστροφή των νησιών της Ίμβρου και της Τένεδου στην Τουρκία
- 3 την εκκένωση της Ανατολικής Θράκης από τον ελληνικό στρατό και τους Χριστιανούς κατοίκους

Εκκένωση της Ανατολικής Θράκης – Στον χάρτη οι πορείες των προσφύγων

Πηγή εικόνας: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=402799>

Ἐγκατάλειψη στὴ Ρουμελία 5 Σεπτεμβρίου 1922

Ἡ εγκατάλειψη τῆς Ανατολικῆς Θράκης ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες

Πηγή εικόνας: <https://tr.pinterest.com/pin/341218109242629462/>

Εκκένωση της Γανόχωρας στην Ανατολική Θράκη, 1922

Πηγή εικόνας: <https://www.greek-genocide.net/index.php/overview/documentation/130-eastern-thrace>

Εκκένωση της Καλλίπολης στην Ανατολική Θράκη, 18.11.1922

Πηγή εικόνας: <https://www.greek-genocide.net/index.php/overview/documentation/130-eastern-thrace>

Η ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΕΞΙ

Στην Αθήνα συστάθηκε στρατοδικείο από την επαναστατική κυβέρνηση για καταλογισθούν οι ευθύνες για την τραγωδία της Μικρασιατικής Καταστροφής.

Σε αυτό παραπέμφθηκαν οκτώ κορυφαία στελέχη της βασιλικής παράταξης: **Γούναρης, Στράτος, Πρωτοπαπαδάκης, Μπαλτατζής, Θεοτόκης, Χατζανέστης**, Γούδας και Στρατηγός. Τον Νοέμβριο του 1922 καταδικάστηκαν σε θάνατο και εκτελέστηκαν οι έξι πρώτοι.

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΟΖΑΝΗΣ

Στη Λοζάνη της Ελβετίας ξεκίνησαν μεταξύ **Ελλάδας** και **Τουρκίας** διαπραγματεύσεις για μία νέα συνθήκη ειρήνης, η οποία υπογράφηκε το 1923. Την **Ελλάδα** στις διαβουλεύσεις αυτές, οι οποίες κράτησαν αρκετούς μήνες, εκπροσώπησε ο **Ελευθέριος Βενιζέλος** μετά από απόφαση της επαναστατικής επιτροπής.

Η συνθήκη της Λοζάνης είχε τους εξής όρους:

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΟΖΑΝΗΣ

- 1 όλη η Μικρά Ασία ανήκει πλέον στη Τουρκία
- 2 η Ανατολική Θράκη παραχωρείται στην Τουρκία
- 3 τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος παραχωρούνται στην Τουρκία
- 4 μέρος της συνθήκης είναι και η συμφωνία ανταλλαγής πληθυσμών μεταξύ **Ελλάδας** και **Τουρκίας**

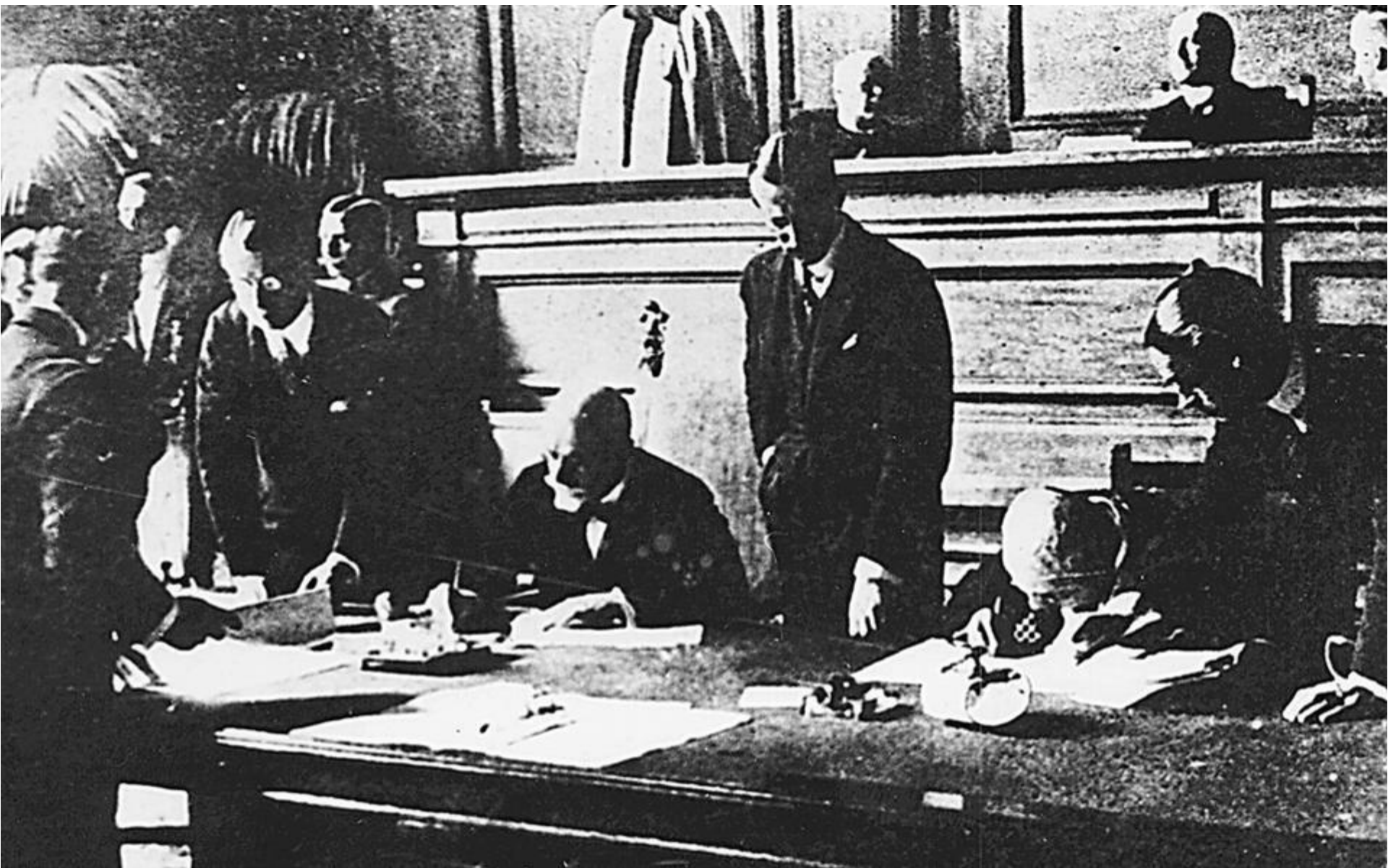
Dayton News.]

[U.S.A.]

“Bah, the price of Massacre is Oil!”

Γελοιογραφία για την συνθήκη της Λοζάνης, μετά την οποία η Τουρκία απαλλάσσεται για την γενοκτονία των Αρμενίων και των Ασσυρίων. Απεικονίζεται ο Τούρκος να έχει σφαγιάσει τους Αρμένιους και να χλευάζει λέγοντας πως το τίμημα μίας σφαγής είναι το πετρέλαιο.

Πηγή εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/Vertrag_von_Lausanne

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος υπογράφει την συνθήκη της Λοζάνης, 23.07.1923

Πηγή εικόνας: <https://www.kathimerini.gr/politics/938341/synthiki-lozannis-analytika-i-diakratiki-symfonia-toy-1923/>

Η ελληνική αντιπροσωπεία στη Λοζάνη, της οποίας ηγείται ο Ελευθέριος Βενιζέλος

Πηγή εικόνας: <https://deacademic.com/dic.nsf/dewiki/1459011>

Η τουρκική αντιπροσωπεία στη Λοζάνη, της οποίας ηγείται ο İsmet İnönü

Πηγή εικόνας: <https://deacademic.com/dic.nsf/dewiki/1459011>

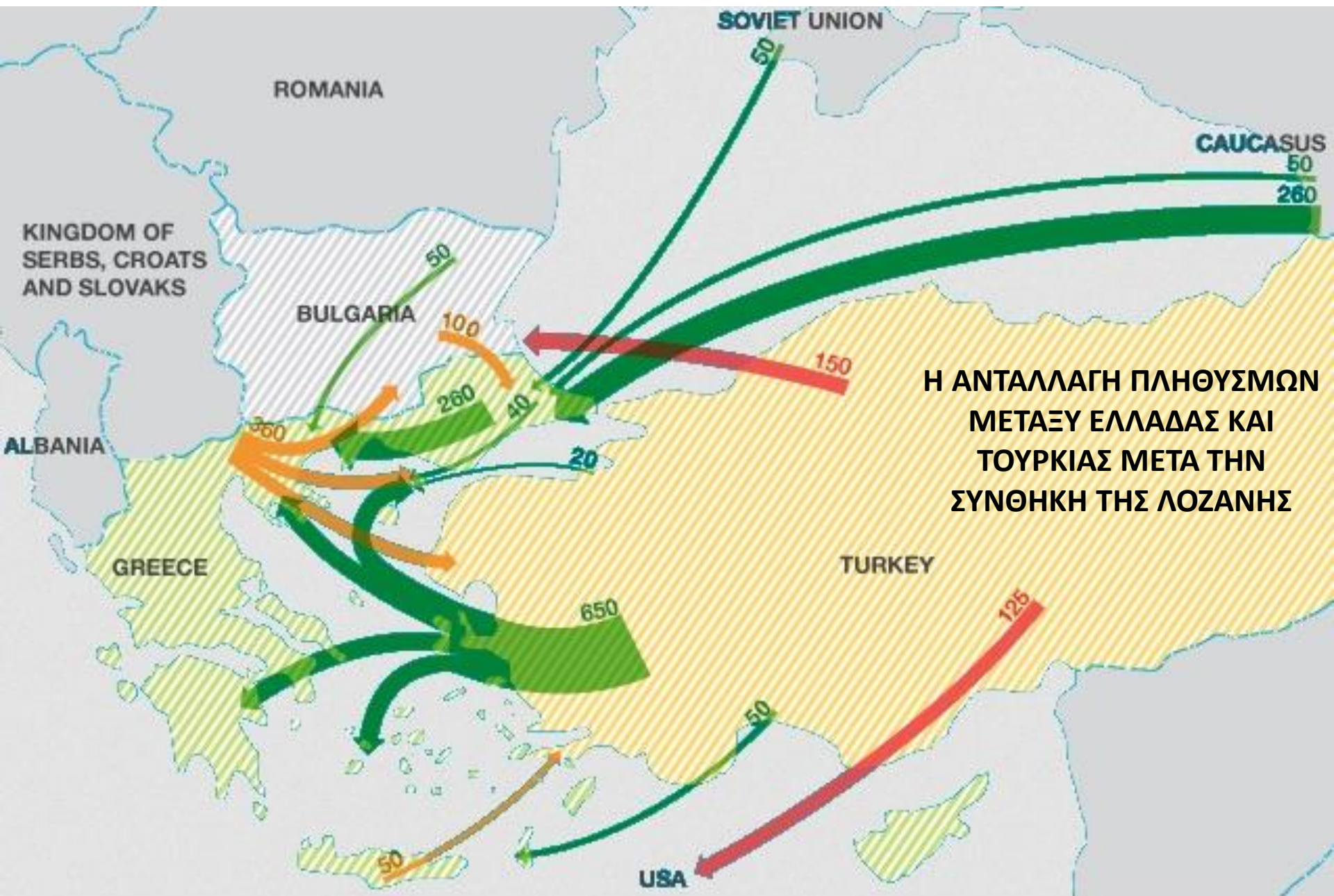
Με την συνθήκη της Λοζάνης καθορίστηκαν τα σύνορα της Τουρκίας, που έχει μέχρι σήμερα

Πηγή εικόνας: <https://www.weltkarte.com/europa/tuerkei/karte-staedte-tuerkei.htm>

Η ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ

Η συμφωνία αυτή της ανταλλαγής πληθυσμών προέβλεπε ότι όλοι οι **Χριστιανοί** κάτοικοι της Μικράς Ασίας και Ανατολικής Θράκης θα έπρεπε να εγκαταλείψουν τις εστίες τους, όπως και όλοι οι **Μουσουλμάνοι** κάτοικοι της Ελλάδας με εξαίρεση:

- 1 τους Έλληνες της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου και της Τένεδου
- 2 τους Μουσουλμάνους της Δυτικής Θράκης

Expellees in Thousand   ← Greeks   ← Turks   ← Armenians

Πηγή εικόνας: <http://newundersol.blogspot.com/2010/05/im-not-telling-you-anything-new-when-i.html>

GREEK REFUGEES AT ALEPPO

5443-14

Here 12,000 Greek refugees were fed by Americans. The
East Relief of American Missionaries

Έλληνες πρόσφυγες στο Χαλέπι της Συρίας μετά το 1922
Φωτογραφία από τη βιβλιοθήκη του Κογκρέσου των Η.Π.Α.

Πηγή εικόνας: https://www.perichoresis.ngo/template_ilama_creative/

Πρόσφυγες από την Μικρά Ασία εγκαταστάθηκαν σε θέατρο στην Αθήνα το 1922

Πηγή εικόνας: <https://www.pappaspost.com/photos-remembering-when-greeks-were-refugees/>

Πρόσφυγες από τον Πόντο σε καταυλισμό στην Θεσσαλονίκη το 1922

Πηγή εικόνας: <https://www.pappaspost.com/photos-remembering-when-greeks-were-refugees/>

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Η επαναστατική κυβέρνηση ήταν αντιμέτωπη με πολλά προβλήματα που έπρεπε να λύσει:

- 1 επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης
- 2 κατακόρυφη πτώση των μισθών
- 3 επείγουσα ανάγκη αποκατάστασης των προσφύγων

Έτσι προχώρησε σε απαλλοτρίωση και διανομή γαιών σε πρόσφυγες και γηγενείς ακτήμονες.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Η διανομή γαιών ήταν απαραίτητη:

- 1 για την **αποκατάσταση των προσφύγων**
- 2 για την αύξηση της αγροτικής παραγωγής

Η πτώση των μισθών και τα εργατικά αιτήματα για αυξήσεις των αποδοχών είχαν ως αποτέλεσμα το μεγαλύτερο **κύμα απεργιών** που είχε γνωρίσει η Ελλάδα από την ίδρυση της.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο υπουργός πρόνοιας Δοξιάδης με προσφυγόπουλα από την Μ. Ασία, 1924

Πηγή εικόνας: <https://www.wikidata.org/wiki/Q16524004>

ΝΕΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Ένα από τα σημαντικά μέτρα που πήρε η επαναστατική κυβέρνηση ήταν η αλλαγή του ημερολογίου.

Η Ελλάδα υιοθέτησε στις 16 Φεβρουαρίου 1923 το γρηγοριανό ημερολόγιο, που ίσχυε στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.

Έτσι από τις 16 Φεβρουαρίου η χώρα βρέθηκε στην 1^η Μαρτίου.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ - ΕΚΛΟΓΕΣ

Η επαναστατική κυβέρνηση αποφάσισε το 1923 να παραδώσει την εξουσία και προκήρυξε εκλογές. Σε αυτές τις εκλογές δεν συμμετείχαν τα φιλοβασιλικά κόμματα και στη Βουλή υπήρχαν

- το κόμμα των Φιλελευθέρων του Βενιζέλου
- η «Δημοκρατική Ένωση» του Παπαναστασίου

Ο βασιλιάς Γεώργιος Β΄ αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την χώρα και αντιβασιλέας ορίστηκε ο ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης.

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Μετά την νίκη του στον Μικρασιατικό Πόλεμο ο **Μουσταφά Κεμάλ** προχώρησε σε πολλές και σημαντικές αλλαγές στη χώρα του:

- 1 υποχρέωσε τον **Σουλτάνο** να φύγει από τη χώρα
- 2 εδραίωσε το κοσμικό-λαϊκό τουρκικό κράτος
- 3 θέλησε να μετατρέψει την Τουρκία σε ένα σύγχρονο κράτος δυτικού τύπου

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

- 4 οργάνωσε συστήματα υγείας και εκπαίδευσης
- 5 αντικατέστησε το οθωμανικό αλφάβητο με το λατινικό
- 6 κατήργησε την πολυγαμία
- 7 παραχώρησε δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

- 8 απαγόρευσε στους άνδρες να φορούν φέσι και στις γυναίκες φερετζέ
- 9 επέβαλε τη χρήση οικογενειακών επιθέτων (ο ίδιος υιοθέτησε το **Ατατούρκ** που του απέδωσε η Τουρκική Εθνοσυνέλευση)

Οι μεταρρυθμίσεις, βρήκαν απήχηση μόνο στα **ανώτερα** και **μεσαία** κοινωνικά στρώματα. Η πλειοψηφία του πληθυσμού συνέχιζε να ζει όπως και πριν τις μεταρρυθμίσεις του Κεμάλ.

Κείμενα, συγγραφή, ιστορική έρευνα, εικόνες: Γαρίτατζης Χαράλαμπος (ΠΕ07)
Φιλολογική επιμέλεια: Γεώργιος Σπανός (ΠΕ02)